

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrto leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrto leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. septembra 1899.

Politiški oddelek.

Samoslovenski napisi.

V sredo dne 6. septembra, je ljubljanski magistrat dal odstraniti dosedanje ulične table in jih nadomestiti s samoslovenskimi, kateri korak pozdravljamo z radostjo in to tako iz lokalnih, kakor iz narodnih in obče-političnih razlogov.

Ljubljanski ulični napisi igrajo v zgodovini našega naroda že nekako vlogo. Ta boj se je vlekel več let in je prouzročil precej viharne dnove.

Ko je svoj čas občinski svet sklenil, napraviti samoslovenske ulične table, pritožili so se proti temu nekateri ljubljanski Nemci na deželni odbor in slednji je ugodil njihovi pritožbi ter odredil, da se morajo v Ljubljani napraviti slovensko-nemške ulične table.

Od tedaj so bile ulične table uprav škandalozne. Imeli smo kar štiri vrste uličnih napisov. Poleg starih nemško-slovenskih napisov so se nahajale samoslovenske table in pa dvoje vrst slovensko-nemških, namreč z večjimi in z manjšimi nemškimi napisi. Tuji so se smejali, domačini pa so se jezili in delali slabe dovtipe. Najnavadnejši je bil, naj se z ozirom na te ulične napise prekrsti bela Ljubljana v lisasto Ljubljano.

Zdaj je temu magistrat naredil konec in končno dal nabiti samoslovenske ulične napise.

Vodila ga je pri tem razišodba upravnega sodišča v zadevi praških uličnih napisov. Tudi v Pragi so razni Nemci, katerih je tam razmeroma veliko več kakor v Ljubljani, se pritožili proti napravi samočeških uličnih tablic, a upravno sodišče je njihovo pritožbo odbilo in je izreklo, da se posamezni prebivalci zamorejo le tedaj pritoževati, kadar sklepi poklicanega občinskega zastopa tangirajo njihove osebne interese, nikakor pa ne v družih slučajih. Upravno sodišče je s to razišodbo priznalo, da se posamezniki sploh ne morejo pritoževati v zadevi ulič-

nih imenovanj in napisov in je s tem izpodbilo pravno podlago vsvoječasnemu sklepu kranjskega deželnega odbora. Ako se posamezniki ne morejo pritoževati v zadevi uličnih tabel, potem dež. odbor kranjski ni imel pravice, sprejeti tako pritožbo in jo ugodno rešiti, nego je bila dolžnost, podano pritožbo a limine odkloniti, kakor sta to takrat zahtevala deželna odbornika ces. svetnik Murnik in Vošnjak.

Lokalne razmere, da se napravijo v celem mestu jednotni napisi, so torej govorili za to, da se je na podstavi rečene razišodbe upravnega sodišča ta zadeva končno uredila.

Napravo samoslovenskih uličnih tabel pa je zahtevala tudi slovenska narodna čast. Vsak narod, ki spoštuje samega sebe, gleda na to, da ima njegov dom narodno lice, da se že zunaj vidi njegov narodni značaj. Zlasti pa je bilo potrebno v Ljubljani, v središču slovenskega naroda. Ako bi niti naše narodno središče ne imelo slovenskega lica, v kolikor pa ga more dati slovensko prebivalstvo, kako bi mogli potem zahtevati, naj nas Nemci in Italijani priznavajo kot narodno individualnost.

To svojo individualnost moramo prav v sedanjih časih kar najodločneje naglašati, ko postaja nemško-nacionalni šovinizem čedalje neznošnejši. Nemci nam odrekajo vsako pravico do narodnega življenja. V svojem binškoštnem programu, tem izbruhu nestrpnosti in ošabnosti, so nam razodeli, da nas hčejo brezobzirno podjarmiti, nas oropati naše narodnosti in nas siloma preleviti v Nemce. Kjer morejo, zatirajo naš jezik. V krajih, kjer imajo večino, najsi leže dotični kraji v popolnoma slovenskem ozemlju, ne trpe Nemci ali Lahi nikdar dvojezičnih napisov. V Celju, v Mariboru, v Celovcu, v Beljaku, v Gorici, v Trstu, povsod so javni napisi izključno le nemški ali italijanski, nikjer ni dvojezičnega napisa, niti na cesarskih uradih ne, samo mi naj bi imeli najnežnejše obzire na peščico ljubljanskih nemškutarjev

Ne! Mej napoglavitnejše naše narodne dolžnosti spada naloga, povsod in pri vsaki priliki posvedočevati naše narodno mišljenje in varovati izključno slovenski značaj naše domovine. V tem oziru se je doslej premnogo grešilo, ne le na Kranjskem, nego tudi in še v večji meri zunaj Kranjske. Najboljše je še na Primorskem. In vendar je to velikega pomena, saj se trudijo naši stoletni narodni nasprotniki z vsemi silami, da bi širjemu svetu dopovedali, da Slovencev kot celokupne narodne mase nikjer ni, da žive sicer tako v mejah naše monarhije, kakor tudi deloma na Ogerskem in na Italijanskem posamezni Slovenci, tod v večjem, tam v manjšem številu, da pa nimajo svoje domovine, svojega narodnega doma, da je ta slovenska domovina le fikcija, ker ta domovina Slovencev nima slovenskega značaja.

Prav to nas mora napotiti in vpodbujati, da povsod koder smo gospodarji, skrbimo, da se v vseh ozirih jasno in nedvomo kaže slovenski značaj in radi tega bodi ljubljanskemu magistratu izrečena posebna zahvala, da je dal napraviti samoslovenske ulične table. „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“

Politični pregled.

Položaj. — Odkar je bil bivši predsednik baron Chlumecy sprejet v Išlo v avdijenci pri cesarju, stoji njegova oseba v ospredju vseh dogodkov, posebnost, ko se je izvedelo, da je koj po tej avdijenci potoval na Ogrsko, kjer je obiskal ogrskega ministrskega predsednika Szella in potem sklical na Dunaju voditelje nemškoliberalnih veleposestnikov na posvetovanje. Od tedaj se bavijo vsi listi izključno samo s Chlumeckim oziroma z nalogo, katero je dobil v rečeni avdijenci v Išlo. Bilo bi preobširno, ako bi hoteli navesti le vsebino vseh kombinacij, katerih v raznih listih kar mirgoli. Jedro vseh teh kombinacij je, da gre v prvi vsti za zagotovitev mirne izvolitve delegacij. „Pester Lloyd“, glasilo ogerske vlade, je naravnost povedal, da zahtevajo Madjari, naj se vzdrže in obranijo intaktne vse skupne državnopravne institucije, sicer naj bo konec dualizmu in bodo Madjari zahtevali uveljavljenje personalne unije. Iz tega je razvidno, da je v največjem državnem interesu, omogočiti izvolitev delegacije. Ker pa hočejo Nemci z obstrukcijo to preprečiti, se je vlada odločila, da se poskusi z njimi porazumeti in baron Chlumecy je dobil od cesarja nalogo, da posreduje. Porazumljenje je pa mogoče samo če se ugotovi kolikor toliko nemškim zahtevam. Vlada hoče to storiti, v kateri meri, tega seveda nihče ne ve. Nemci so opetovano na najslovesnejši način izjavili, da ne odnehajo od obstrukcije, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe. Toda vzlic posredovanju barona Chlumeckega ni dosti upanja, da se ta namen doseže. Čehi izjavljajo z vso odločnostjo, da od svojih zahtev ne odnehajo niti za las, in da takoj prestopijo v opozicijo in začno obstrukcijo, če bi se proti njihovi volji kaj spremenilo. Tudi pozivljajo desnico, naj energično nastopi in naj zahteva tako premembo ministrstva, da bo vlada jednotna. Pa tudi v nemških opozicijskih krogih niso Chlumeckega misije prav nič ne veseli. Zlasti nemški nacionalci vseh vrst se odločno upirajo njegovim poskusom, preprečiti obstrukcijo proti volitvi delegacij. Spravni poskusi, to se že zdaj lahko reče, ne bodo imeli prav nobenega vspeha, in se gotovo izjalove. Vprašanje pa je, kaj se potem zgodi. Misliti bi bilo, da pride do premembe ustave, toda ta načrt ima toliko nasprotnikov, da se najbrž ne izvrši. Potem bi preostajal samo od-

stop Thunovega ministrstva, zakaj Thun je po svoji besedi vezan, da proti volji čeških poslancev ne odpravi jezikovnih naredb, finančni minister pa v tako premembo že celo ne more dovoliti. Položaj je torej skrajno kritičen in pripravljeni moramo biti tudi na velika presenečenja. Pojasne se razmere gotovo še predno se snide drž. zbor.

Državni zbor. — Vesti glede termina, kdaj se snide zopet parlament, ne soglašajo. Najčese se čuje, da skliče vlada državni zbor v drugi polovici meseca oktobra. Nekateri listi hočejo vedeti, da ga skliče šele pozneje. Bržčas se določi termin šele potem, ko se pokaže uspeh oziroma neuspeh vladnih pogajanj z Nemci.

Ogerski Slovaki. — Slovaki na Ogerskem so imeli nedavnotemu velik shod, na katerem so razpravljali o svojih pravicah in se je sprejela spomenica na državni zbor. V tej spomenici naštevajo Slovaki sledeče zahteve zase: a) glede jezikovnih pravic se uredi tako, da ostane mažarski jezik kot državo reprezentajoč faktor na zunaj, v notranjem pa da so enakopravni vsi v državi obstoječi deželni jeziki. b) okraji naj se razdelijo v jezikovno čiste in mešane, v čiste spadajo okraji z nad 80 odstotkov prebivalstva ene narodnosti, v mešanih pa naj imajo narodnosti z vsaj 20 odstotki enega prebivalstva uradni jezik, a skrbeti je, da imajo pri uradih pravico tudi druge narodnosti. V okraj z manj nego 20 odstotki pa bodi pri uradih nameščen vsaj eden uradnik dotične narodnosti. c) na šolah bodi obligaten mažarski jezik, a v prvih dveh razredih ljudskih šol se poučuje v materinščini. d) Slovaki zahtevajo naposled, da imej vsaka ogerska narodnost svojega zastopnika v ministerstvu, ki naj čuva za interese dotične narodnosti. V smislu teh zahtev bi dobili slovaške nadžupane okraji: Arvo, Lipto, Trenčin, Zoljom, Turoš, Nitra, Požun, Saroš in Zips. Mažari se že zdaj smejejo v svojih glasilih tej slovaški spomenici, kajti, dasi znajo, da Slovaki po naravi smejo zahtevati svoje pravo, a to bi bilo proti načrtu Madjarov, narediti prej ko prej iz vse Ogrske čisto — madžarsko nacionalno državo.

Srbija. — Dne 4. septembra umrl je v Belemgradu bivši srbski regent Jovan Ristić, največji srbski državnik — Obravnava proti „zarotnikom“ radi atentata na razkralja Milana je določena na petek dne 8. t. m. Obtoženi so mej drugim tudi Pasić, Taušemović in Nikolić. Zanimanje za ta senzacionalni proces je velikansko, zlasti v slovanskih krogih. a bati se je, da ne pridejo točna in zanesljiva poročila v javnost.

Črnagora. — Knez Nikola se mudi sedaj kot gos turškega sultana v Carigradu. Temu knezovemu obisku se pripisuje znamenita politična važnost. Čuje se celo, da hoče sultan Črnigori odstopiti tisti košček turškega ozemlja, ki deli Črnogoro od Srbije, tako, da bi ti dve državi bili odslej sosedi, kar bi znatno uplivalo na črnogorskega kneza aspiracije na srbski prestol in s čimur bi bil Avstriji odrezan pot na jug, pot k morju.

Francija. — Državno sodišče je sklicano na dan 18. septembra. Razpravljalo se bo o rojalistični zaroti proti republiki. Doslej je v to zaroto zapletenih nad 30 oseb. — Dreyfusova obravnava se bliža svojemu koncu. O nje izidu je določena sodba še povsem nemogoča. Položaj se takorekoč preminja od dne do dne. Istina je, da javnih dokazov za Dreyfusovo krivdo ni, vzlic temu se lahko zgodi, da bo Dreyfuss obsojen. Sodba se razglasi še ta teden.

Nemčija. — Pruski minister notranjih del Recke in naučni minister Bosse sta odstopila. Ministrom notranjih del je imenovan višji prezident Rheinbaben, naučnim ministrom pa višji prezident Studt. S to premembo je Miquelovo stališče znatno utrjeno.